

בס"ד. יום ב' דחג הסוכות, ה'תשי"ד

(הנחה בלתי מוגה)

סוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה¹, שזהו מהענינים העיקריים בסוכה שנימנו במשנה, והיינו, לפי שעיקר ענין הסוכה הוא ענין הצל, כמ"ש² וסוכה תהי' לצל יומם, ולכן צריך להיות צלתה מרובה מחמתה, ואם חמתה מרובה מצלתה פסולה³. וצריך להבין מהי המעלה בענין הצל, הלא צל הוא דבר המעלים ומסתיר ומחשיך, וא"כ, מהי המעלה בענין הצל דוקא. וביותר אינו מובן, שהרי חג הסוכות הוא בחודש תשרי, שהוא לאחרי תוקף החמה⁴, שאז אין צריך להגין בעד החמה, וא"כ מהי המעלה בענין הצל. וכמו כן צריך להבין בענין טעם הסוכה שהוא מצד ענני הכבוד, כמ"ש⁵ למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני"י גוי', דקאי על ענני הכבוד⁶, הלא העננים (ענני הכבוד) הם ענין של העלם והסתר [ולכן מצינו חקירה בראשונים⁷ כיצד היתה קביעות החדשים בהיות בני"י במדבר, כאשר ענני הכבוד העלימו והסתירו על ראיית הלבנה והתקופות ומזלות כו'], ומ"מ נקראים בשם ענני הכבוד, שכבוד הו"ע של מעלה. וכמו כן צריך להבין ענין זה בעבודה, דהנה, סכך הסוכה בא לאחרי העבודה דיוה"כ, שבו נאמר⁸ כי בענן אראה על הכפורת, שהענן בא מצד עבודה קדושה ביותר שהיא עבודת כהן גדול בקדשי קדשים ביוה"כ, ומזה נעשה אח"כ סכך הסוכה⁹. וצריך להבין הענין בזה, שאף שענן הו"ע של העלם והסתר, מ"מ הו"ע נעלה ביותר, שלכן נאמר בו כי בענן אראה (סתם), ולא נאמר מי יראה, לפי שקאי על העצמות שלמעלה מהשמות¹⁰. ועוד צריך להבין, דאף שהמעלה היא בענין הצל דוקא שהוא העלם והסתר, מ"מ צריכים להיות כוכבים נראים

-
1) משנה ריש סוכה.	7) ראה בחיי בא יב, ב. ס' תורה שלמה
2) ישע"י ד, ו. סוכה שם (בגמרא)	כרך יג ע' מ ואילך. וש"נ.
3) ראה ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות במאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ד ע' א'רכו ואילך.	8) אחרי טז, ב.
4) ראה טור או"ח סתרכ"ה.	9) ראה עטרת ראש שער יוהכ"פ כט, א. לו, סע"א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' א'קלד. סה"מ תרנ"ז ע' קסב.
5) אמור כג, מג.	10) ראה עטרת ראש שם כט, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי שם.
6) סוכה יא, ב.	

מתוכה¹¹, דלכאורה, מאחר שהמעלה היא בענין הצל דוקא, למה צריך להיות כוכבים נראים מתוכה. ובזה גופא צריך להבין, למה צריך להיות נראה מתוכה כוכבים דוקא, ולא שמש וירח.

(ב) **ויובן** כל זה¹² בהקדים ענין הענן למעלה דכתיב ב' כי בענן אראה, שההעלם דהענן הוא בחי' ישת חושך סתרו¹³, שהו"ע ההעלם שמצד עצמו, והיינו שההעלם אינו באופן כזה שאח"כ יבוא ממנו התפשטות אור, אלא הו"ע של העלם מצד עצמו.

והענין בזה¹⁴, דהנה, בענין ההעלם ישנו העלם השייך לגילוי, וכמו באדם כשממציא השכלה חדשה ואח"כ מסבירה בכח ההסברה לפרטים עד שנעשית סברה גלוי' ומפורשת, הנה בשעה שנופלת לו ההשכלה, הרי הוא מרגיש שישנו מקום שמשם נופלת לו ההשכלה, שמקום זה הוא הנקרא כח המשכיל, ואף שכח זה הוא בהעלם, שהרי אינו יודע (ער הָאָט ניט אויסגעפרוויט) מהותו של כח המשכיל, מ"מ יודע הוא ברור שישנו כח המשכיל, שהרי הוא מרגיש שמשם נופלת לו ההשכלה, ומזה מוכח ששכח המשכיל שייך אליו, דאם לא הי' שייך אליו לא הי' מרגיש אפילו את מציאותו, ומאחר שהוא יודע את מציאותו עכ"פ, מובן, שההעלם של כח המשכיל שייך אליו, אלא שהשייכות אינה שייכות פנימית (שלכן אינו יודע את מהותו), כי אם בדרך מקיף, ומקיף זה הוא בחינת מקיף הקרוב. ויובן זה ביותר מהמשל דרב ותלמיד, דכאשר כלי המקבל של התלמיד הם טובים והרב הוא בר פועל, הנה ישנו מה שהתלמיד מקבל את השכל בפנימיות, ושאר השכל נשאר בבחי' העלם, וצריך להיות ריבוי זמן עד שהתלמיד יבוא להיות קאי אדעת' דרבי', כמאמר¹⁵ עד ארבעין שנין לא קאי איניש אדעת' דרבי'. ובאמת הנה בהשכל שמקבל התלמיד בפנימיות מוסר לו הרב גם את עומק השכל, וראי' לזה, דכיון שלאחרי משך זמן יהי' קאי אדעת' דרבי', ולא יצטרך לשמוע עוד פעם את השכל מהרב, הרי מובן שהרב כבר מסר לו גם עומק השכל, אלא שהוא בהעלם, והיינו לפי שכלי שכלו קטנים עדיין, שלכן יכולים לקבל רק את חיצוניות השכל, ואינם יכולים לקבל את עומק

14) בהבא לקמן — ראה גם ד"ה העושה סוכתו תרד"ע (המשך תער"ב ח"א פ"ו ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל תש"כ (סה"מ תש"כ ע' יד ואילך).

15) ראה ע"ז ה, ב.

11) ירושלמי סוכה פ"ב ה"ג.
12) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה להבין שרש ענין חג הסוכות הנ"ל, ובהנסמן בהמ"מ שם. וראה גם סה"מ תרנ"ז ע' קסב ואילך.

13) תהלים יח, יב.

השכל, אבל כיון שבאמת יש בזה גם עומק השכל, לכן הנה בריבוי הזמן, כאשר יעסוק במושכלות ויתגדלו כלי מוחו וכלי שכלו, אזי יתגלה אצלו גם עומק השכל. ונמצא, שעומק השכל הוא בחי' העלם שיבוא אח"כ בגילוי, ואף שעד שיבוא בגילוי צריך להיות ריבוי זמן ביותר, ארבעין שנים, מ"מ, הרי סוכ"ס יבוא בגילוי, והיינו לפי שהוא בחינת העלם של הגילוי, והו"ע מקיף הקרוב, ונקרא בלשון הקבלה והחסידות בשם מקיף דאור ישר.

אמנם ישנו גם עומק ועצם השכל שלא יבוא לעולם לידי גילוי, והיינו כאשר הרב הוא גדול ביותר ובמילא התלמיד הוא באין ערוך, שאז לא יכול הרב לגלות לו את שכלו, לפי שמעלת שכל הרב על שכל התלמיד היא כמעלת הבלי גבול על הגבול, אשר הגבול אין לו מציאות שם, ובמילא לא יש שום מציאות להתלמיד שיוכל לקבל את השכל, ולזה צריך הרב לסלק את שכלו לגמרי, ומבואר בזה¹⁶ שהוא ע"ד צמצום הראשון, ואח"כ צריך להיות עוד צמצומים בדרך מיעוט, דכל מה שהשכל יורד אל המקבל הרי הוא מתמעט. ועצם השכל שלא יבוא לעולם בגילוי להמקבל הוא בחי' ההעלם שמצד עצמו. ובעומק יותר, בחינת ההעלם שמצד עצמו הוא עצם המשפיע, דהנה, המשפיע עצמו הוא למעלה מענין ההשפעה, שהרי לא זהו כל מהותו מה שהוא משפיע, וענין זה הוא למעלה יותר מעצם השכל, דעצם השכל, להיות שהוא למעלה מהמקבל, צריך המשפיע לצמצם ולסלק אותו, אבל עצם המשפיע שלמעלה מההשפעה וגילוי לגמרי, לא שייך בו ענין של צמצום (ער שטייט גאָר ניט אין צמצומים), וזהו בחי' העלם שמצד עצמו. וענינו למעלה הוא בחי' סתימא דכל סתימין¹⁷, והו"ע ישת חושך סתרו, ולהבדיל באדם למטה הוא בחי' עצם המשפיע, והיינו, שמצד זה שישנו למעלה בחי' סתימא דכל סתימין, יש בחינה זו גם למטה באדם, כמ"ש¹⁸ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. ובחי' זו היא בחי' מקיף הרחוק, והו"ע מקיף דאור חוזר.

והענין בזה, דהנה, מבואר במ"א¹⁹ שישנו בחי' אור ישר ואור חוזר שמצד המקבל, אור ישר הוא מה שנמשך בכלי המקבל, ואור

16) ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' קצט. ע'
 רצב.
 17) זח"ב פט, א. קמו, ב. וראה תקו"ז
 18) ראה המשך תער"ב שם. מאמרי
 אדמו"ר האמצעי שם ח"ג ע' א'קמא.
 19) זח"ב פט, א. קמו, ב. וראה תקו"ז
 בהקדמה (יז, א).

חוזר הוא מה שנמשך בכלי המקבל וחוזר לחוץ מהכלי. אבל כאן אין הכוונה לאור ישר ואור חוזר שמצד המקבל, אלא לאור ישר ואור חוזר שמצד המשפיע. והיינו, דאור ישר ואור חוזר שמצד המקבל, הם שניהם בגדר גילוי, וההפרש הוא רק אם האור מתקבל בהכלי, משא"כ אור ישר ואור חוזר המבואר כאן שהוא מצד המשפיע, הנה אור ישר שמצד המשפיע הוא בגדר גילוי, ואור חוזר שמצד המשפיע הוא ההעלם שמצד עצמו. וכאשר ההעלם שמצד עצמו נמשך ומתגלה, הרי הוא מתגלה כמו שהוא, והיינו, שבחי' אור ישר שהוא בדרך גילוי, הנה כל מה שיורד ונמשך הרי הוא מתמעט, אבל בחי' אור חוזר שאינו בגדר גילוי, הנה כאשר הוא מתגלה, אזי מתגלה כמו שהוא.

ובזה יובן²⁰ הא דאיתא בכתבי האריז"ל²¹ דכאשר לובשים שני לבושים בבת אחת קשה לשכחה, דלכאורה אינו מובן, הרי ענין השכחה שייך רק בדבר שנמצא אצלו בפנימיות, ואילו החסרון בלבישת שני לבושים בבת אחת הוא מפני שמעכב (עס לאַזט ניט צו) את אור המקיף, וא"כ אינו מובן מהי השייכות לענין השכחה, ששייך רק על דבר שיש לו בפנימיות. ויובן ע"פ הנ"ל שבמקיפים יש ב' מדריגות, מקיף הקרוב ומקיף הרחוק, הנה מקיף הרחוק אינו שייך כלל לענין הפנימיות, אבל מקיף הקרוב הוא מקיף השומר את הפנימי (כמו המקיף דלבוש ודירה ששומר על האדם), דהפנימי להיותו בהגבלה, יכול הוא להתעלם, וזהו ענינו של המקיף השומר את הפנימי שיהי' לו קיום. ולכן לבישת ב' לבושים בבת אחת קשה לשכחה, כי, ענין זה שלבישת ב' לבושים בבת אחת מעכבת את אור המקיף, הכוונה בזה היא למקיף הקרוב, שהוא שומר את הפנימי, ובהעדר מקיף זה אפשר שהפנימי יתעלם, שזהו ענין השכחה.

וע"פ כהנ"ל יובן הענין דבחי' ענן למעלה, שהוא בחי' ההעלם שמצד עצמו, והו"ע ישת חושך סתרו, ועז"נ כי בענן אראה (סתם), ולא נאמר מי יראה, לפי שקאי על העצמות שלמעלה מהשמות, בחי' סתימו דכל סתימין.

ג) והנה המשכת הענן שלמעלה שעז"נ כי בענן אראה על הכפורת היא ע"י עשן הקטורת, דהנה, הקטורת נעשה מי"א סממנים,

(21) פע"ח שער התפלה פ"ב. שער הכוונות ענין ברכות השחר. שו"ע אדה"ז אור"ח ס"ב ס"ג (במהדר"ק ובמהדר"ב).

(20) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ח"ד ע' אירלג ואילך. אוה"ת סוכות ס"ע א'תשיט.

שהסממנים הם בחי' צומח, ואינם מאכל, וגם אין בהם טעם, ואדרבה הי' בהם מרירות, והיו גם סממנים שבאו מדבר של איסור²² (אלא שנתהפכו להיות היתר), וכאשר לקחו הסממנים ושרפו אותם על הגחלים מהמזבח הפנימי בקדש הקדשים, נעשה מזה עשן הקטורת, וענין העשן בא מפירוד היסודות, כמבואר באגה"ק²³ שכאשר ג' היסודות אש מים רוח נכלים ועולים, הנה מזה נעשה העשן, ורואים במוחש דכל מה שהעץ הוא לח יותר, היינו שיש בו יסוד המים ביותר, אזי העשן הוא בריבוי יותר, והיינו לפי שיסוד המים הוא בהתגברות בהעשן.

והענין בזה, דהנה, ענין הקטורת עיקרו ריח, דהקרבנות עיקרם הוא בחי' פנימיות, כמ"ש²⁴ לחמי לאשי, דלחם הוא בחי' פנימיות, ואף שגם בקרבנות יש ריח, כמ"ש²⁵ ריח ניחוח, נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני²⁶, הנה ריח שבקרבנות הוא בחי' מקיף הקרוב בלבד, ועיקר הקרבנות הוא בחי' פנימיות, והמשכת המקיף הוא רק כדי לשמור את הפנימי. משא"כ ענין הקטורת עיקרו ריח, שהוא פנימיות מקיף הרחוק, והו"ע ישת חושך סתרו שלמעלה מסדר השתלשלות. ובכדי להגיע לזה הוא ע"י י"א סממני הקטורת שאינם בבחינת השתלשלות, דבהשתלשלות הוא בחי' עשר דוקא, עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר²⁷, וכמו באדם למטה, שכחות הנפש הם במספר עשר, לפי שהם מאוחדים עם הנפש, דהנה יחוד הכחות עם הנפש הוא כמשל יחוד הגוף עם הנפש שהם מאוחדים כ"כ עד ששניהם ביחד נקראים בשם אדם, שהרי הנפש לבדה נקראת נשמת אדם, והגוף לבדו נקרא גוף האדם, ורק כאשר הם מחוברים ומיוחדים ביחד אזי נקראים בשם אדם²⁸, וכמו שהוא ביחוד הנפש עם הגוף כמו"כ הוא ביחוד הנפש עם הכחות ואפילו עם הלבושים, דהכחות באים מהנפש והנפש היא מלובשת בהכחות, וכיון שהכחות מיוחדים עם הנפש לכן הם במספר עשר, והיינו לפי שהחיות מתאחד עם הדבר שמחי' אותו ואינו נמנה בפני עצמו. וכמו"כ הוא גם למעלה, שמספר עשר שבקדושה הוא מצד התאחדות החיות כו'. וכל זה הוא בהשתלשלות דוקא. משא"כ למטה מהשתלשלות, שזהו שבקליפות בכללות ובפרט בג'

(22) ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א
ה"ג. תו"א מג"א צט, א. לקו"ת נשא כא, א.
כב, ד. שה"ש לב, סע"א. ועוד.
(23) סט"ו (קכא, ב).
(24) פינחס כח, ב.
(25) שם, ח.
(26) ספרי ופרש"י עה"פ.
(27) ספר יצירה פ"א מ"ד.
(28) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רלה. תרס"ד ע'
קל.

קליפות הטמאות, ישנם י"א כתרין דמסבותא²⁹, וטעם הדבר הוא, לפי שהניצוץ אלקי המחי אותם אינו מתאחד עמהם אלא הוא בבחינת מקיף עליהם, דאם הי' מתלבש בהם בפנימיות הי' דועך, ולכן הוא בבחי' מקיף דוקא [כידוע שבקליפות הוא בא' משני האופנים, או שהניצוץ נדעך או שהוא בבחי' מקיף], ולכן מספרם י"א, שהוא עשר עם המקיף דלכונה זכה המחי אותם, שנמנה בפני עצמו³⁰. ועד"ז בקדושה (שהרי את זה לעומת זה עשה האלקים³¹), שלמעלה מהשתלשלות הנה אתה הוא חד ולא בחושבן³², שהוא שלימותא דכולא, שאינו בבחי' עשר, דכשם שלמטה מהשתלשלות אינו בבחי' עשר, כמו"כ גם למעלה מהשתלשלות אינו בבחי' עשר, אלא אתה הוא חד ולא בחושבן, והוא בחי' מקיף הרחוק.

והנה כדי להגיע למקיף הרחוק שלמעלה מהשתלשלות הוא ע"י בירור י"א סממני הקטורת, שמוציאים מהם החיות, והוא ענין העשן שנעשה מצד התגברות יסוד המים, שהמים מצמיחים כל מיני תענוג³³, וגם הסממנים הם בחי' צומח, הנה ע"י שמוציאים החיות מהם, שהוא בחי' וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא³², שהוא אור הקו המחי גם את הלעו"ז, ומעלים אותם לשרשם ומקורם, הנה ע"י מגיעים לבחי' אתה הוא חד ולא בחושבן. והיינו, שדוקא ע"י אתכפיא סט"א מגיעים לבחי' ישת חושך סתרו, דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין³⁴, ופירש כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁵ שקאי על העצמות שהוא בכל העולמות בשוה. וענין זה נעשה ע"י עבודת כה"ג ביוה"כ בקדה"ק, שעבודתו הי' בבגדי בד, כמ"ש³⁶ כתונת בד קודש ילבש גו', היינו, דבר העולה מן הקרקע בד בבד (קנה יחידי)³⁷, שמורה על ענין האחדות³⁸, שע"י מגיע לבחי' אתה הוא חד ולא בחושבן. וזהו שכללות העבודה דיוה"כ היא העבודה דתשובה, שזדונות נעשים לו כזכיות³⁹, שענין זה נעשה ע"י שמגיעים לעצם הנפש שלמעלה מכחות הגלויים, ולמעלה גם

29) ראה עץ חיים שער יא (שער המלכים) תניא פכ"ז (לד, א). לקו"ת ר"פ פקודי. וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. פ"י.
 30) ראה גם תו"מ סה"מ תשרי ע' קסה ואילך, ובהנסמן שם.
 31) ע"פ קהלת ז, יד.
 32) תקו"ז שבעה ערה 17.
 33) ראה תניא פ"א.
 34) ראה זח"ב סז, ב. קכח, ב. קפד, א.
 35) רד"ה באתי לגני ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 111).
 36) אחרי טז, ד.
 37) זבחים יח, ב (ובפרש"י).
 38) ראה לקו"ת אחרי כח, סע"ב ואילך.
 39) יומא פו, ב.

מהכחות שהם נעלים יותר מכחות הגלויים אבל הם קרובים אליהם, ודוקא מצד עצם הנפש אפשר להיות שזדונות יעשו כזכיות, הנה ע"י שמגיע לעצם הנפש שלמעלה מהשתלשלות, וע"י שהביורר הוא בהזדונות שאינם בבחי' השתלשלות, אזי מגיעים למעלה מהשתלשלות, בחי' סתימו דכל סתימין. וזהו ענין יתרון האור הוא מתוך החושך⁴⁰, דפירוש הפשוט הוא שיש יתרון להאור על החושך, ופירוש הפנימי הוא שיתרון האור נראה דוקא כאשר יש חושך בצדו, ופירוש היותר פנימי הוא שיתרון האור הוא כאשר האור בא מתוך החושך דוקא, היינו שהחושך בעצמו מאיר, והיינו שהחושך עצמו נהפך לאור, ודוקא אז הוא יתרון האור, דהאור מצד עצמו הוא מציאות אור שנגד החושך, אבל כאשר גם החושך מאיר, הרי זה אור נעלה ביותר שלמעלה מבחינת מציאות האור, והוא בחי' העלם שמצד עצמו. וזהו שע"י עשן הקטורת מגיעים לבחי' הענן, כי בענן אראה.

ד) **והנה** תכלית הכוונה היא שבחי' סתימו דכל סתימין יומשך בגילוי למטה. והמשכה זו היא בחג הסוכות ע"י סכך הסוכה. וזהו שהסוכה היא לצל יומם, דענין הצל הוא המשכת בחי' סתימו דכל סתימין, שלכן צריך להיות ענין הצל דוקא, לפי שע"י גילויים אי אפשר להיות המשכת בחי' סתימו דכל סתימין, כי אם ע"י העלם דוקא. וזהו סוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה, דענין החמה הוא כמ"ש⁴¹ כי שמש ומגן הוי' אלקים, דכשם שכדי שאור השמש יאיר ויתקבל בעולם הרי זה ע"י המגן דוקא, כמור"כ הוא למעלה, שבכדי שאור הוי' יאיר ויתקבל בנבראים הרי זה ע"י שם אלקים דוקא, כמבואר בשער היחוד והאמונה⁴² שנבראים אינם יכולים לקבל את האור האלקי דשם הוי' כי אם ע"י ההעלם דשם אלקים דוקא, אלא שהעלם זה הוא העלם של הגילוי, ועי"ז אי אפשר להיות המשכת בחי' סתימו דכל סתימין, ולכן סוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה, אלא ההמשכה היא ע"י ענין הצל דוקא, שהוא העלם לגמרי, הנה עי"ז נמשך בחי' סתימו דכל סתימין, ישת חושך סתרו.

וזהו ג"כ מה שצריך להיות כוכבים נראים מתוכה, דהנה, השמש וירח הם מרקיע הד', והכוכבים הם מרקיע תמינאה⁴³, וההפרש בין הז'

(41) תהלים פד, יב.

(42) פ"ד ופ"ו.

(43) ראה זח"א קסב, ב ובמפרשי הזהר

שם. רמב"ם הלי' יסוה"ת רפ"ג.

(40) ע"פ קהלת ב, יג. ראה עט"ר נא, ב.

שערי אורה מג, ב. אמרי בינה פתח השער

פ"ב. שער הציצית פט"ז. תורת חיים נח ס,

ג. וראה ספר הערכים — חב"ד ח"ב ע'

תקעה ואילך. וש"נ.

רקיעים לרקיע תמינאה שאינו בהחשבון של הרקיעים, הוא, שז' הרקיעים הם בחי' השתלשלות, ורקיע הח' הוא למעלה מהשתלשלות, ובענין הספירות הוא ספירת הבינה⁴⁴ שבה הוא ההתגלות דעתיק⁴⁵. וזהו שצריך להיות כוכבים דוקא נראים מתוכה, שמורה על ההמשכה שלמעלה מהשתלשלות, בחי' עתיק. וענין זה מרומז גם בענין הכוכבים בגשמיות, דאף שהכוכבים נראים קטנים, אבל באמת ישנם כוכבים שגדולים יותר מהירח ואפילו מהשמש⁴⁶, אלא שהשמש וירח, לפי שהם בקירוב יותר נראים הם בגודל, והכוכבים להיותם מרחוק הם נראים כנקודות. והענין בזה, שהכוכבים הם בבחי' מקיף הרחוק שבא בבחי' נקודה דוקא.

וזהו ענין סכך הסוכה שהוא המשכת הענין, דביוה"כ הוא ההעלאה, ובחה"ס הוא ההמשכה ע"י סכך הסוכה. וההמשכה בפנימיות היא ע"י הד' מינים, כמ"ש⁴⁷ ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, שעל ידם היא ההמשכה בפנימיות⁴⁸. והקליטה היא בשמיני עצרת, שאז מקריבים פר אחד איל אחד⁴⁹, בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן. והיינו, דעם היות הענין בחי' סתימו דכל סתימין שאי אפשר להיות בגילוי, מ"מ, כיון שמי יאמר לך מה תעשה⁵⁰, הרי זה בא בהמשכה בגילוי בפנימיות ע"י ד' המינים, ובאופן של קליטה בשמע"צ, שעליו נאמר⁵¹ יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך.

48) ראה סידור (עם דא"ח) שער הלולב וסג, סע"ג ואילך. המשך וככה תרל"ז פפ"ד ואילך. פצ"ח (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרד ואילך. ע' תרלח ואילך). ובכ"מ.
49) פינחס כט, לו.
50) ע"פ איוב ט, יב.
51) משלי ה, יז. וראה שמו"ר פט"ו, כג. ריש וסוף ד"ה ביום השמע"צ עת"ר. תש"ד. תש"ט. הישי"ת. ועוד.

44) ראה זהר שם ובנצו"א שם. ח"ב ריג, א ובהגהות מהרח"ו שם.
45) ראה זח"ג קעח, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. לקו"ת ר"ה נז, א. ובכ"מ.
46) ראה הערת אדמו"ר הצ"צ — הועתקה במאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א'רלא בהערה.
47) אמור כג, מ.